

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyílttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Az önszegély elve prakszisban.

II.

ivat most önszegély címe alatt az iparosok boldogításával foglalkozni. Csakhogy mostanáig az önszegély elvéből nem az iparosok, hanem hivatalnok boldogítók húztak hasznot. Vidékünkön is egy mást érik a boldogítók. Akármilyen tiszták is céljaik, egy bizonyos, az, hogy ők e mellett urasan megélni akarnak. Tehát jól teszik iparosaink, ha köve hisznek nekik és nem veszik mind arany-
 nak, ami fénylik.

Mindenesetre van egy helyes eszme az ö programjukban és ez az, hogy az iparosok törekedjenek olesón szerezni be a nyers anyagokat s ezáltal emeljék a saját versenyképességüket. Ez ugy lehetséges, ha minden idegen spekuláció kizárásával egyesülnek és nagyban vásárolva be, elérik azt, hogy a közvetítők lehető mellőzésével, maguknak takarítsák meg azt a hasznot, melyet most az üzerek, ügynőkök s kereskedők raknak zsebre. Mert világos, hogy ha az iparosok társul-
 labba állva, köztökét teremtenek és maguknak hitelt nyitnak, akkor lehetővé válik, hogy nagy tömegben vásárolhassanak fát, vasat, bőrt és posztót. Ezáltal maguknak mentik meg azt a hasznot, melyből most egy sereg utazó és közvetítő él és uralkodik.

Nagyon egyszerű számítással kitűnik, hogy mekkora haszon és előny származik ebből. Hiszen ha csak a főntebb említett négy fő nyers cikket, közösen első kézből veszik is, már jelentékeny lesz azon olesóság, melyet az anyagbeszerzésnél elemek és azon osztalék, melyet a fogyasztás aránya szerint maguk közt megtarthatnak.

Amit itt Zomborban, de kivált Bezdánban budapesti ügynőkök ígérgetnek, azt minden községben, ahol legalább 100 iparos van, ügynök nélkül elérhetik. És nekünk sok ilyen nagyközségünk van. Ha tehát ezekben részint anyagraktárak, részint fogyasztási telepek szervezettek, nem lehet kételkedni, hogy tiszta kezelés mellett, jelentékeny haszoneredmény fog mindenütt mutatkozni.

Egyébiránt ha talán a dolog ujsága akadályt képez, leghelyesebb lenne egy vagy két kiküldöttet meneszteni olyan helyre, ahol már ezen ige testté vált. Mi nem is utaljuk az érdekelteket Budapestre, hanem ajánljuk nekik, hogy látogassanak el Félegyházára, ahol hasonló fogyasztási szövetkezet már létesült. Ezen szövetkezetnek egy üzletre 30 frt és ezen összeg fokozatos befizetés útján lassankint törlesztetik s az üzleti hasznóból minden tag, részvényeinek értéke szerint, de azonkívül a saját fogyasztásának foka szerint is részt kap.

Igaz ugyan, hogy az ilyen szövetkezetek a kereskedelem érdekeit kellemtlenül érintik, de ez azért nem ok arra, hogy a kereskedők ellenük irtóháborút kezdenek. Mert hiszen természetesen, hogy minden előny, amit maguknak biztosítunk, más hasznának a rovására történik. Különben is az iparosok helyzetét mindenki csak ugyan szorultnak ismeri és így senki nem veheti nekik rossz néven, ha minden tönvényes eszközt felhasználnak arra, hogy magukat a nehéz viszonyok között is fentartsák.

Mindenki felhasználja ma már a rendelkezésre álló segélyforrásokat; tehát nem szabad rossz néven venni esetleg az iparosoktól azt, amit más szakmák és testületek is élveznek, vagy legalább élvezhetnek.

Az értelmiségi osztály könnyen megértheti, hogy a fogyasztási egyletek megalkotása neki is nagy előnyére lenne. Csak a saját könnyelműségünk mellett bizonyít, hogy egy ily nagy hivatalnoki személyzet mellett, aminő Zomborban van, még mindig nem alkottunk konzum-egyletet, melyből a háztartási cikkeket gyári vagy gyarmati áron szerezhetők be. Ily egyletek már minden valamire való hazai nagyobb városban virágoznak és mindenesetre jobban venné ki magát, ha ilyenek létesítésével foglalkoznánk, mint az, hogy folyton sopánkodunk, fizetésemelésért

folyamodgatunk, szóval mástól várjuk a magunk által is elérhető helyzetjavulást. Nem hiszi senki, aki utána nem jár a dolognak, hogy mekkora megtakarítások érhetőek el egy háztartásban ilyen jutányos beszerzések mellett és hogy mekkora pressziót lehet ezáltal a kereskedelem szolidaritására gyakorolni. Hanem persze mindezért fáradni és tervezni kell; mert a galambok e század természetrajzában csak nyersen fordulnak elő.

Plébános választás és kegyuraság.

I.

Már a mult alkalommal fejtettem ki egész általánosságban azon irányelveket, melyeket a jog és igazság emberének soha figyelmen kívül hagyni nem szabad, amidőn azon kérdéssről kíván szólni, mely fenti cím alatt e lapok t. közönsége elé vitetett.

Hivatkoztam akkor ugyanis az 1800. év aug. 12-én kelt legfelsőbb leiratra, mely világosan megállapítja 1. a főpásztornak különben is folytonos gyakorlat által szentesítette hármass kijelölési jogát; 2. pedig határozottan kimondja, hogy a választási jog csak a róm. kath. hívek képviselőit illeti meg. Jegyezzük meg itt mindjárt, hogy ama legfelsőbb leiratnak e kettős intézkedését ugyanazon egy tekintély, t. i. a legfőbb kegyur állapította meg; a mely ellen appellálni nem lehet.

Eme legfelsőbb leirat tartalma ez: királyi, közhatalom vagy községi kegyuraság alatt álló javadalom elnyeréséért senki se folyamodjék egyenesen az illető kegyurasághoz, hanem egyházmegyei hatósága útján, mely a folyamodók közül legjobb lelkiismerete szerint hármass fog a kegyuraság elé terjeszteni. A magán kegyurak kijelölés nélkül; a kir. városok a kijelöltek (tehát is kijelölésnek van helye) mellőzésével a többi folyamodók közül is prezentálhatnak; a többi kegyurak, tehát a községek is csak az egyházközség által kijelölt három közül mutathatnak be egyet.

Ezen intézkedés oly tiszta, világos és érthető, hogy ahhoz magyarázat nem kell.

De mondhatná valaki, ez általános rendelkezés megszorítást is szenvedhet; és hátha Ó-Kanizsának Adorjánt illetőleg szélesebb jogkör lön biztosítva elannyira, hogy ez esetben a kalocsai érsek hármass kijelölési joga hatályon kívül helyeztetett?

Ezen kérdésre leghelyesebben úgy fogunk megfelelni, ha magát az adománylevelet, melyben Ó-Kanizsára Adorjánt illetőleg a kegyuri jog ruháztatik, megfigyelésünk tárgyává tesszük.

Az Adorjánta vonatkozólag, Ó-Kanizsának adott kegyelmes kir. adománylevelé legyeneget hogy kellően megérthessük, e következőket kell mindenképp tudnunk.

Az adorjáni templom bold. Vágner Tóbiás plébános kezdeményezésére, magán adakozásból épült 1858. évben. Később önálló lelkes beállítása végett lépések tétettek bold. Kunszt József érseknek, ki miután a szükséges előintézkedések megtétettek, 1863. év május 20-án 790. sz. a. a volt leirtótanácsához az 1832. évi márc. 27-én 6988. sz. a. kelt kir. intézkedés értelmében felterjesztést tett, a melyben az adorjáni főkegyháznak az Ó-Kanizsai plébániától oly módon leendő függetlenítését kérte, hogy annak (t. i. Adorjánt) kormányza az Ó-Kanizsai róm. kath. községnek mint egyházyvédnökségnek előleges meghallgatása után általam (Kunszt érsek által) kinevezendő lelkesre bizassék.

Ezen felterjesztésre lön kiadva 1863. évi okt. 11-én 17573/2323. sz. a. a királyi adománylevelé, miként ez a bold. Kunszt érsekhez 1863. okt. 23-án 81573. sz. a. kelt értesítés következő szavaiból világos: „mirel Nmeltőségodat, hivatkozálag f. évi máj. 20-án 790. sz. a. kelt felterjesztésére, értesíteni kívánta a m. k. helytartótanács.” Ezen legfelsőbb adománylevelben pedig világosan mondatik: „a fennevezett Adorjánt helységbeni egyházi pártfogói jogot és ezen pártfogói joggal járó mindazon kiváltsággal, joggal, hatósággal szintű mint terhekkel, melyekkel az egyházpártfogói jog törvény és bevett szokás szerint gyakoroltatik, Ó-Kanizsa mezőváros községének adtuk és adományoztuk, sőt adjuk és adományozzuk, — a mások jogai épen maradván.”

A legfelsőbb adománylevelé idézett szavaiból kétségtelenül következik, hogy Adorjánt illetőleg Ó-Kanizsával szemben is a hármass kijelölési jog minden megszorítás nélkül megilleti a kalocsai érseket. Ugyanis Ó-Kanizsa Adorjánta névre olyan egyházpártfogói jogot nyert a legf. kir. adománylevelében, milyen jog a törvény és bevett szokás szerint gyakoroltatik. Már pedig a hivatkozott 1800. évi aug. 12-én 18836. sz. a. kelt kir. leiratban, mely a kegyuri ügyben szabályozó, az ordinariátusnak hármass kijelölési joga ily községgel szemben, mint Ó-Kanizsa, kétségtelenül meg van állapítva. Jegyezzük meg magunknak a legf. kir. adománylevelé ezen szavait is: „a mások jogai épen maradván”, tehát a kalocsai érsek hármass kijelölési joga a maga teljességében sértetlenül fentartatik és biztosítottatik.

De azon ellenvetést is lehet talán tenni: hogy a kalocsai érsek eddig e joggal nem éltek és így a

gyakorlat, a szokásjog alapján oly módozat lépett érvényre, mely mellett a kalocsai érsek különben kétségtelen kijelölési joga hatályát veszíté.

Főt. dr. Bende József kalocsai apátkanonok ur kegyességéből nyert adatok alapján ezen ellenvetés is teljesen alaptalan.

Adorjánon ugyanis csak plébános helyettesi minőségben működendő lelkesi állomás lett eredetileg kérelmezve. És ime nt. Opicz Sándor ur csakugyan mint adminisztrátor lett bold. eml. Kunszt érsek által, az Ó-Kanizsai képviselőtestület róm. kath. tagjainak meghallgatása után kinevezve 1864-ben, plébánossá pedig bold. Lonovits érsek által 1867-ben bold. Nehiba kedvező véleményére, melyben el lett hallgatva, hogy Kunszt érsek nem önálló plébánosságra, hanem csak plébános helyettesi minőségben működendő lelkesi állomásra kért és eszközölt ki adománylevelet.

Hogy pedig 1864-ben és 1868-ban az akkori kalocsai érsek hármass kijelölési jogát nem gyakorolta, onét van, mert mindkét esetben csak két pályázó jelentkezett; t. i. Opicz és Szabados, később pedig Appel és Györffy. Mindezek alapján a kalocsai érseknek azon joga, melynél fogva a törvényszerűen és ténylegesen megírt adorjáni javadalomra a folyamodók közül hármass kijelöl, teljesen be van igazolva. E joghoz kételey nem férhet. E hármass kijelölési jognak épségben tartása mellett nyerték a volt Tiszán inneni kor. kerülethez tartozott községek is a kegyuri jogot. A kalocsai érsek e hármass kijelölési joga Ó-Kanizsával szemben Adorjánt illetőleg nem lett sem felfüggesztve, sem hatályon kívül helyezve, sőt fenn lett tartva és megerősítve. A legfőbb kegyur intézkedése előtt, mely a kalocsai érsek mindenkorai jogát érvényre emeli, tisztelettel illik meghajolni.

Hogy az adorjáni pléb. választás aktusába Ó-Kanizsa képviselőtestületének esak is róm. kath. tagjai folytathatnak be, ezt dr. Király S. e lapok hasábjain oly meggyőzőleg és oly alaposan igazolta be, miszerint annál többet igen, de jobbat mondani nem lehet.

L. M.

II.

Előttem fekszik a sok hosszú rekrimináció, mely az adorjáni plébános választása alkalmából e lapok hasábjain látott világot. Nincs szándékomban az ott elmondottakra részletesen reflektálni, részemről csak általánosságban óhajtok a dolog érdemében egy-két szót kockáztatni.

Nem első eset és bizonyára nem is az utolsó, hogy a plébánosok választása sok kellemtlenkedésre ad okot. És ha a panaszok nem is törnek mindig a nyilvánosság elé, de azért a plébániák betöltésének legalább kétharmad részénél mindig hallhatjuk ugyanazon lamentációt. Ama panaszok elhangzanak, mint a hogy a panaszok el szoktak hangzani, legtöbb esetben nyomtalanul és aztán marad minden a réginél; de tenni, nem tétetik semmi.

Senki sem fogja a plébánost községi hivatalnoknak tekinteni. Az ő funkciója tisztán a lelkiekre vonatkozik, mely még azon esetben sem volna bizonyos profanáció nélkül köztügynek tekinthető, ha a község lakói mind azon egy felekezethez tartoznának és legtöbb helyütt fizetését sem a községi pénztárból, hanem a hívek dotációjából nyeri. Legalább is sajátágosnak kell tehát tekintenünk azon körülményt, hogy egy tisztán felekezeti hivatal betöltésére egy oly testület foly be, mely törvény szerint csak tisztán községi ügyekben intézhető.

De éppen azért, mivel a községi képviselőtestület csak községi ügyekben hozhat jogérvényes határozatot, és az ezeknek keretén kívül eső ügyek már a törvény által megszabott szervezeténél fogva sem tartozhatnak eléje; a plébános választás jogszert meg nem e jtheti, sőt felfogásom szerint, minden oly képviselőtestületi határozat, mely akár a hitközségi adókievetés, párbérváltás vagy más e féle tisztán felekezeti intézkedés érdemében hozott, alapjában semmisi, érvénytelen, még pedig akár hívatlak meg az illető gyűlésre a más felekezeti képviselők akár nem, miután a képviselő tagjai az ily természetű ügyekben való intézkedésre a hívek részéről külön megbízást nem nyertek.

Ez világos. Egészen másként áll a dolog ott, hol a község, mint kegyur ejti meg a plébános választást. Ez már tisztán községi jog, melyet csak is a községi képviselőtestület gyakorolhat. A választásnak a községi törvényértelmében és annak rendelkezése szerint kell megtörténni, mely ha be lett tartva — tekintet nélkül az egyházi joggyakorlatra — a választás kifogás alá nem eshetik.

Itt azonban könnyen előállhat az az anomalia, hogy egy tisztán felekezeti ügybe beavatkozást nyernek más felekezetek hívei is, és ez, akár mint vesszük is a dolgot, nagyon közel áll ahhoz, a mit lelkiismereti szabadságon ejtett sérelemnek nevezünk. Az természetesen keveset változtat a dolgon, hogy a más felekezeti képviselők ily esetekben rendszerint tartózkodnak a szavazástól. Elég az, hogy szavazati joguk meg van, melyvel befolyásukat érvényesíthetik, a mint hogy előfordult esetben egyszer-másszor érvényesítették is. És itt valóban nem lehet eléggé helyteleníteni a kanizsai képviselőtestület nem katolikus tagjainak a választás alkalmával tanúsított magatartását, mely, hogy erősebb kifejezést ne használják, legalább is tapintatlanságra vall és még akkor sem volna menthető, ha a választás

tasba katolikus felekezeti képviselőtársaik szavazatfogdosása által ugrasztattak volna bele.

Még visszaszámbak tünik fel az illető plébános ügye, ha tekintjük, hogy a legtöbb helyen a katolikus felekezeti iskolák tanítói, kik pedig a közpénztárból nyerek javadalmazásukat és ez esetben legálább is községi tanítóknak volnának tekinthetők, annyival is inkább, mivel az iskola is községi vagyonból tartatik fenn, tisztán a hitfelekezet tagjaiból alakított iskolaszék által választatnak. Vajjon, ha a katolikus hívek iskolágyeik elintézését egy, a saját kebelikből választott testületre bízzák, nem létesíthetnének e felekezeti szervezetekben is egy oly intézményt, mely a tisztán felekezeti ügyekben való intézkedésre volna hivatva?

Az ország valamennyi törvényesen bevett felekezeti autonóm joggal intézkednek hitfelekezeti ügyekben, így az erdélyi katolikusok is az „Approbata” I. rész I. címének 3-9 §-a alapján. Az erdélyi katolikus status e jogaihoz az 1867. évi szeptember 12-én 806. sz. a. kelt legfelsőbb királyi leirat által újból megerősített. Nem bírnak azonban hasonló autonóm szervezettel a magyarországi katolikusok, mert a m. kir. helytartótanács mellett létezett „katolikus komiszió” annak letéteményese gyanánt nem volt tekinthető, és azonfelül ez idő szerint már rég megszűnt.

Az Eötvös br. minisztersége alatt Ofélsége által összehívott katolikus kongresszus delegozott ugyan ki egy önkormányzati szabályzatot, mely azonban maig sem terjesztett fel legfelsőbb megerősítés végett, mert e munkálat által Ofélségének reservált királyi joga, érintve voltak. A kongresszus elhibázta a dolgot, mert nem vette kellőleg tekintetbe a történeti fejleményt, mely századokon át megállapított jogokat hozott létre és melyeknek megsemmisítéséhez sem a korona, sem az országgyűlés beleegyezését nem adhatta. Szóval a kath. autonómia létesítésében a más felekezetek autonómiaja sem alapelveiben, sem szervezetében irányadóul nem tekinthető, mert a püspökök és káptalanok tagjainak választása, az egyházi jóságok és alapítványok kezelése, mind megannyi oly dolgok, melyek a katolikus autonómia keretébe alig volnának beszoríthatók, és valójában nagyon sok külön kérdés lesz még megoldandó, mielőtt a katolikus autonómia megoldásához lehetne látni.

Mindemellett elég nagy számmal vannak a katolikus egyház hitfelekezeti életében oly ügyek, melyekre a hívek méltán igényelhetnek befolyást és melyek eléggé fontosak arra nézve, hogy a katolikus híveknek hitközségi képviselőtől való alakulását indokollhassák. Ily helyi hitközségi szervezet az ország különböző vidékein már is több helyen létesítetett, és a mennyiben az alapszabályok felterjesztettek, a közoktatási miniszterium mindenkor készségesen járult azok megerősítéséhez.

E helyi autonóm szervezet, melyet a katolikus hitközségi igényekre nézve ez időszert legmegfelelőbbnek véleményeztik, tökéletesen feljogosítja a híveket a hitközségi vagyon kezelésében és ezzel összefüggőleg a hitközségi terhek kirovásában önkormányzatilag intézkedni és a plébános választást, ott, a hol a főpapi vagy kegyuri kinevezéstől nem függ, saját kebelében, a községi képviselőtől függetlenül, tehát egyedül illetékes forum előtt megejteni.

Oda kellene tehát törekedni, hogy az autonómia e neme általánossá, országossá és az arra hivatottak közreműködése folytán kötelezővé tétessék. Így a hívek teljes önrendelkezési jogot fognak nyerni felekezeti ügyeik elintézésében és csak is ekként lesz a plébános választás a községi képviselőtől hatásköre alól kiemelhető. Ez ennek egyedüli módja, és míg ez be nem következik, addig a plébános választások után folyton megújuló reklamációkra mindig el lehetünk készülni.

E mellett természetesen még mindig előfordulhat, hogy a kegyuraság alatt levő plébániák nem fognak a hívek igényei és óhajta szerint betöltetni, mert régi dolog, hogy a méltányosság választási ügyekben nem szokott mindig mutatkozni. Ennek aztán már természetesen nincs más megoldása, mint a kegyuri jogról nagylelkű önmegtartózkodással szépen lemondani és a plébánia fölötti önrendelkezési jogát az illető híveknek visszaboerítani. Es ehhez nem is kell oly végtelen önmegtartózkodás, mint első tekintetre látszik. Mert demokratikus intézményekkel bírnak és fennálló jogokat gyakorolnak: bajosan összeegyeztethető dolog, míg másrészt tisztán keresztény szempontból is alig menthető, oly jognak élvezetében lenni, mely által más keresztény hitközségek lelki ügyei esetleg alterálhatók.*

rendelkezésre álló 4258 frt 24 krnyi összeg felosztása iránti intézkedés. 7. Az 1888. évi közmunkaváltási kimutatás és költségelőirányzat. 8. A közbiztonságban követendő eljárás szabályrendelet. 9. A Falcione Gyula féle ösztöndíj alapítvány alapító levelének megállapítása. 10. A szegények részére ingyen kiszolgáltató gyógyszerkek iránti szabályrendelet. 11. A helybeli bordélyház tulajdonosok kérvénye a kéjeljesi szabályrendelet 12. §. módosítása iránt. 12. Demetrovits Sándor városi ígató nyugdíjaztatás iránti kérvénye. 13. Cselyuska János örökösök kérvénye és Brkits Sándor rendőr nyugdíjárulékainak megállapítása. 14. Evald Jakab gypmester kérvénye a nyugdíjintézetbe leendő felvétele iránt. 15. A kényajai uti csárdajog bérbeadása iránti intézkedés. 16. Mócs Sándor kérvénye hátralekös boltbér elengedése iránt. 17. Weismann Ferenc kérvénye közevetámentesség iránt. 18. Fizetési előleg iránti kérvények. 19. Netán időközben beérkező stírgős ügyek. Kelt Zomborban, 1888. évi február hó 26-án. Dr. Csibás Benő, polgármester.

Pályázat. A szegedi közjegyzői kamara ápril 20-iki határidővel pályázatot hirdet a bajai közjegyzői állásra.

Ujvidék város az augsburgi gázgyárral szerződést kötött gázvilágítás behozatala iránt. A belügyminiszter a szerződést némi észrevételekkel, melyeket azonban a társulat magáéva tett, elfogadta. Így tehát Ujvidéken a jövő télen már gázvilágítás mellett lehet éjjelint kint közlekedni.

Kimutatás a megörösz és szeretház alapjára Ada m. városában az 1888. évi névjelű üdvözlétek megváltására adományozott összegekről: Ada községe 5 frt, Jablonszky József 5 frt, Abraham Mihály 1 frt, Jovánovits Lázár 1 frt, Senk Antal 1 frt, Petrovácz Ferenc 1 frt, Berner Ferenc 30 kr, Bíró János 20 kr, Varga István 20 kr, Lélek Károly 30 kr, Vuits Blagoje 20 kr, Sztrisevics Szima 50 kr, Löbl Samu 1 frt, Vállay Károly 60 kr, dr. Szarvasy József 30 kr, Kuglits János 40 kr, Huber Pál 20 kr, Ada-moholi takarékpénztár 1 frt, Ada-moholi hitelintézet 1 frt, Tripolszky László 1 frt 50 kr, Bubola Ignác 10 kr, dr. Herczel Fülöp 50 kr, Pásztor György 20 kr, Pásztor Tivadar 10 kr, Gaicsinovics Milos 1 frt 40 kr. Összesen 24 frt, Ada 1888. február hó 6-án Jablonszky József s. k. jegyző. Kelemen János s. k. bíró.

Gyilkos szerelemből. Szabadkán Vörös János kocsis, hűtlenné lett kedvesét, Horváth Marist konyhakéssel szíve táján úgy megszúrta, hogy az azonnal halva rogyott össze. A gyilkos kocsisat már átadták a kir. ügyészségnek.

Uj-Soóveről írják: Helybeli dalárdánk f. hó 19-én rendezte dalestélyét, melyben egy a nép, mint intelligenciánk is teljes számban részt vett. A sikerült és nagy tetszést aratott ennek után a mi németjeink iziben rákezdtek táncokat lejteni, mit egy ideig mi kaputos emberek sanjartó képpel szemléltünk, pezsgőben lévén még bennünk a farsangi vér.

Budapesti lapokban olvassuk, hogy Lippmann Adolf budapesti váci-körúti kereskedő ellen a budapesti kir. keresk. és váltótörvényszék csodót rendelt el és tömegdönökné Vértesi Károly ügyvédet rendelt ki, akit csak pár hónap előtt buesztatott el körünyéből a társaság színe-java. Városunk hű és érdemes fiának ezen gyors felkaroltatásán számos ismerősei ösztönt érülnek.

Halálozás. Pavlovits Vukasin nyugalmazott g. kel. kántorantó, folyó hó 25-én Sztanisison 86 éves korában elhunyt. A boldogult 66 évig állt a tanügy szolgálatában s két év óta volt nyugdíjban. Temetése pompával s nagy közönség részvétele mellett 26-án délután ment végbe.

Zugirászat most a lehangzatosabb panaszszó és akinek nem megy jól a dolga, mind őket okozza. Nem menekültek meg ezen csuf címtől még a községi jegyzők sem, s így nem tartjuk érdektelennek, hogy reájuk vonatkozólag közöljük az alábbi bírósági döntvényt. Egy községi jegyző ellen az 1874. évi XXXIV. t. c. 39. §-a alapján zugirászatot kibégás címén, a kir. járásbíró előtt vád emeltetett. Az első bíróság a vádlottat következő indokból fölmentette: Fölmentendő volt a zugirászat vádja alól, mert a községi jegyzők jogosítva vannak szokás szerint a megyei szabályrendeletek értelmében a perenkívüli beadványok szerkesztésére, s miután a rendezett tanácsú városok jegyzői egyenlő jogkörrel bírnak a községi jegyzőkkel, jogaik s kötelezettségek is egy és ugyanaz, különben vádlott az iratokhoz csatolt alispáni végzéssel beigazolta azt, hogy okiratok és perenkívüli beadványok szerkesztésére följogosítva van, s ha tekintetbe vesszük azt, hogy vádlott ezen mellékjövédelmé után megadóztatva van, nyilvánvalóvá lesz azon körülmény, hogy vádlott csakugyan jogosult a besatolt alispáni végzés és fennálló szokás szerint ilyenmő beadványok szerkesztésére. Tekintve végül, hogy a községek és rendezett tanácsú városok jegyzői e ténykedése semminemű rendelettel ellátva nincs, a megye és országsszerűe divó gyakorlat és szokás nevezetteknek megadta a jogot a perenkívüli beadványok szerkesztésére magánfelek részére. — A budapesti kir. ítéletábla az első bíróság ítéletét 1886. évi 41,546. sz. a. indokainál fogva helybenhagyta. A m. kir. Curia büntető osztálya erre a kérdésre a többek között 1887. évi 3263. sz. a. következő választ adta: Városi és községi jegyzők jogosítva vannak perenkívüli beadványok készítésére. (Ugy. törvény 39. §-a).

Öngyilkossági kísérlet. Szabadkán Linczer Vitus kereskedő a fölötti bujában, hogy atyja nem az ő javára végrendekezett, szerzesikával megmérgezte magát. A gyors orvosi segítségnek sikerült őt életben tartani.

Árverés. Taszkó Pál 2635 frtra b. ingatl. máre. 5. Temerin.

Az egyéves önkéntesek elbocsátása- és fölmentése ügyében, a honvédelmi miniszter, egyetértőleg a közös hadügyminiszterrel, elrendelte: hogy mindazon esetekben, a melyekben egy évi önkéntesek elbocsátását, a felavatásuk idejében már fenállott, fölmentési cím alapján kérelmezik, az idevonatkozó kérvények — az első és másodfokú hatóságok részéről — kellő véleményezéssel ellátva, a honvédelmi miniszterhez terjesztendők fel. Hasonlóképen a miniszter el kell terjeszteni azokat a kérvényeket is, a melyekben — az ideiglenes fölmentési iránti kérelmükkel elutasított, de az egyévi önkéntesi kedvezmény utalagos megadását.

Gazdászok figyelmébe. Kérdés merült föl az iránt, hogy kiket lehet oly gazdászoknak és gazdaszítzeknek tekinteni, akinek adója a törvény értelmében a választói jogosultságot illetőleg kétszeresen számít. A földmívelési-, ipar- és kereskedelmi miniszter ennek folytán most kijelentette, hogy nemcsak a magyar-óvári gazdasági akadémia, hanem a keszthelyi, debreceni, kolozs-monostori és a kassai gazdasági tanintézetek végzett s oklevelet nyert hallgatói is igényt tarthatnak erre a kedvezményre.

Katymárról írják: Nekünk van a vármegyei kisebb községek közül talán a legrégibb idő óta kaszinónk; nemsokára eléri már a 25 éves jubileumot. Első tiszteletbeli tagja ez egyetlemnek Somssich Pál, ki még rigyicai képviselő korában 400 frtos alapítótág lett; a többiek Törk János nagybérlő és Noll János almai ügyvéd, a negyedik, aki a kaszinót újjá alkotta és sok áldozattal vezette, Király Imre orvos és sokáig volt elnök. Ot Schäfer János mostani derék elnök indítványára tettek meg örökös tb. tagnak.

Ajánlkozás. Egy a jegyzői téren már több évek óta működő és a jegyzői teendőknél jártassággal bíró intelligens fiatal egyén, ki a polgári iskola 4-ik osztályát jó sikerrel végezte, alkalmazást keres valamely községi jegyzői irodában avagy valamely más hivatalban. Bővebbet a szerkesztőség mond.

Vasuti menetrend 1887. évi október hó 1-től.

Szegedtől Szegedig.	Szeged	Szeged	Szeged
Szeged	indul	érkezik	érkezik
Szeged	8.00	11.44	8.40
Horgos	8.40	12.25	9.30
Palics	9.15	1.00	10.15
Palics	9.16	1.02	10.17
Szabadka	9.34	1.20	10.36
Szabadka	indul	2.10	5.25
Tavankút	2.35	6.05	7.20
Bajmok	2.55	6.33	7.49
Militics	3.25	7.24	8.42
Zenbor	3.47	8.05	9.27
Szt.-Iván	4.08	8.40	10.02
Szóna	4.22	9.02	10.24
Gombos	4.34	9.21	10.43
Erdődre	5.25	10.40	11.43
Dalya	5.39	11.29	3.28
Dráva-Szarvas	5.56	11.56	3.51
Eszék	6.18	12.33	4.21
Eszék	indul	8.20	3.30
Dráva-Szarvas	8.44	4.13	11.20
Dalya	9.15	5.04	3.38
Erdődre	9.31	5.24	3.58
Gombos	10.21	6.24	5.08
Szóna	10.36	6.46	5.29
Szt.-Iván	10.51	7.09	5.51
Zenbor	11.19	8.10	6.53
Militics	11.35	8.38	7.21
Bajmok	12.12	9.37	8.16
Tavankút	12.30	10.02	8.40
Szabadka	12.55	10.42	9.19
Szabadka	indul	5.35	2.35
Palics	5.54	2.53	6.48
Palics	5.56	2.55	6.49
Horgos	6.35	3.34	7.27
Szeged	7.16	4.13	8.06
Zombor	indul	6.53	11.19
Szabadka	érkezik	9.19	12.55
Szabadka	indul	9.53	2.25
Kelebia	10.19	3.00	12.14
Kis-Szállás	11.10	4.07	1.54
Kis-Körös	11.17	4.14	2.09
Kis-Körös	1.42	7.30	6.50
Budapest	érkezik	12.55	10.42
Budapest	indul	8.00	2.28
Kis-Körös	8.16	4.45	2.08
Kis-Körös	11.23	4.52	2.23
Kis-Szállás	12.31	5.42	4.09
Kelebia	12.48	6.06	4.37
Szabadka	1.03	6.06	5.00
Szabadka	1.10	6.40	5.25
Zombor	2.17	9.27	8.05
Szabadka	indul	8.59	1.46
Csantavér	2.29	6.52	7.07
Topolya	3.05	7.11	7.31
Hegyes-Feketehegy	3.42	7.25	7.54
Verbász-Kula	4.11	7.41	8.16
Ó-Kér	4.39	8.06	8.34
Kiszács	5.06	8.15	10.30
Ujvidék	10.51	5.55	8.18
Zimony	12.19	9.04	9.53
Belgrád	12.32	10.10	11.35
Belgrád	indul	2.34	5.35
Zimony	2.48	6.03	6.30
Ujvidék	4.23	7.44	9.54
Kiszács	8.15	10.30	8.35
Ó-Kér	8.31	10.57	8.54
Verbász-Kula	8.31	11.30	9.18
Hegyes-Feketehegy	8.45	11.55	9.37
Topolya	9.04	12.36	10.05
Csantavér	9.21	1.04	10.26
Szabadka	9.41	1.45	10.52
Szabadka	indul	5.45	2.45
Csikéria	6.32	3.20	
Bács-Almás	7.18	3.52	
Bikity-Borsód	8.02	4.26	
Baja	8.52	5.02	
Baja	indul	10.26	6.50
Bikity-Borsód	11.05	7.51	
Bács-Almás	11.45	8.47	
Csikéria	12.10	9.21	
Szabadka	12.40	10.00	
Kis-Körös	indul	11.37	5.06
Kecel	12.12	5.33	
Öreg-Csertő	12.44	6.00	
Kalocsa	1.11	6.23	
Kalocsa	indul	9.25	2.14
Öreg-Csertő	9.49	2.43	
Kecel	10.23	3.25	
Kis-Körös	10.46	3.52	

Észrevétel. A kövén nyomott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. A vonatok közlekedési ideje a budapesti idő szerint van kiütetve.

Hirek.

Elölptetések. Kohut Henrik, államépítészeti hivatali mérnök, első osztályúvá, Kikindai Aladár segédmérnök pedig III. osztályú kir. mérnöké léptetett elő.

Kinevezés. A pénzügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök Moldován László, helybeli III. oszt. számtisztet II. oszt. számtiszté nevezte ki.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Siffer Béla helybeli kir. adófelügyelőségi számgyakornok jelöltet, 300 frt évi ösztöndíj mellett, számgyakornokká nevezte ki.

Nyugdíjazás. Latinovits Lázár helybeli adófelügyelőségi irattartó kezelő földadó nyilvántartási biztost, a pénzügyminiszterium nyugdíjazta.

Törley József. Szabadka II. választó kerületének képviselőjelöltje, folyó hó 24-én érkezett Szabadkára. A jelöltet az indóháznál nagy ovációkkal fogadták. A választás tudvalevőleg máre. 4-én jövő vasárnap lesz.

Közgyűlés. Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1888. évi február hó 29-én, délelőtti 9 órakor a városháza nagytermében rendes közgyűlést tart. Tárgyak: 1. Polgármesteri havi jelentés. 2. Főispáni átirat, mellyel az 1887. évi második feléről megtartott számonkérőszék jegyzőkönyve megküldetik. 3. A m. kir. államvasutak pályaudvarának kibővítésére további 40 ölnyi terület atengedése iránti határozathozatal. 4. A laktanya építési terület kibővítéséhez szükséges 310 ölnyi területnek idős Melcher Ferenc zombori lakostól leendő megvétele iránti intézkedés. 5. Közigazgatási bizottság bejelentése az ülésekből igazolatlanul elmaradt tagok iránt. 6. A 246,000 frtos kölesönből

* Legyen szabad kérni, hogy a vitához most már csak elvi szempontból szóljunk hozzá. A szerk.

Beküldött. Egy Adáról beküldött kérdés vár feleletre a Bácska 15-ik számában, melyben a tisztelt cikkíró ur azon kérdést tette fel, vajjon Adán a farsangi napok alkalmával történt 16—20 álarcos bohóságait neveti-e a közönség, avagy azok személyét, kik ily „fajankókká” engedték tenni magokat? A felelet helyett, melyet a kedélyes praksis maga mond, csak azt hozom fel, hogy talán már a tisztelt cikkíró ur szerint, a XIX-ik felvilágosult században, a fiatalságnak az sem volna megengedhető, hogy a vig farsangi napokat tréfával füszeresse.

Halálozás. Szabadkán Balás Piri Ida, Balás Piri Antal kedves leánya, folyó hó 21-én, 23 éves korában elhunyt.

A zombori kereskedelmi- és iparbank vasárnap tartotta közgyűlését Bikár Simon elnökölte alatt. A választásnál Gottlieb Márton elnöklettel s a felügyelő bizottságba C. A. Davidovicsot, az igazgatóságba Mayer Ignác, Gergurov Jakab és Dániel, Geresch Vince, Zapf János, Tóth Nándor, Radoszarlyevits György, Huber Antal választották be. A mérlegről, forgalomról s egyébekről jövőre bővebben.

Lokról írják: Van községünkben egy Obrenov Makaria nevezetű egyén, ki községünkben évek előtt Szerbiába távozott, az itt lévő házat örökaron, földjét pedig hasznóberbe adta; de mi haszna volt! míg a pénz tartott, addig Szerbiában tartózkodott, midőn pénze elfogyott, s adósságba verte magát s azt kifizetni nem tudta, felesége és gyermeke hátrahagyásával megszökött s ismét községünkbe jött rongyosan. Tehát ez az ember jelenleg községünkben „Landsturmot” kezd s a jóhiszemű népet elbolondítja azzal, hogy ő volt Milánnal t. i. a szerb királlyal (mert úgy mondja, hogy a szerb király neki legbensőbb barátja) s az felajánlott neki 400 házhelyre való földbirtokot ingyen, csak hogy ő Magyarországból telepítvényeseket hozzon oda, s a jóhiszemű nép ezt elhitte, hiszi mai napig is; mert, mint Obrenov Makaria mondja, ő volt Belgrádban, elment Milánhoz (másképp soha nem nevezte) aki őt kegyesen fogadta, kezét fogta stb., de hozzá tette még a következőket, hogy jobban lidjen neki a nép: „Barátim! beléptem Milánhoz, mindjárt meglátszott, hogy a királynál vagyok. „Formalna esázt: dve butele rakije, bibernyasa i szlanik na asztalu” az ott levő egyik miniszter azonnal székelt hozott s tessék leülni Obrenovics ur! (tudunkkal legalább nem Obrenovics, hanem csak Obrenov, lehet hogy az „ies” itt a esakjásjárásban lekopott, hogy ur-e, az még nagyobb kérdés, mert még most is peccával fogdossa a halakat s abból él) tehát leültem, Milán mindjárt megkínált egy butella pálinkával, én pedig ittam. Hej barátim tiszta komovie, pripicani szve mirisi! pálinkáztunk egy 10 óráig reggel, akkor bejött valami lakáj, s jelentette hogy a „frustak” kész, mi felkelünk s terítették, addig, míg terítették, Milánnal arról beszélgettünk, hogy ki Lokon az árendás, mennyiért mérk a pálinkát, bort, sürt stb., hogy a halnak kilója, van-e községünkben zsidó, van mondok úgy hívják, hogy Vilip, kérdezte, hogy mi az ára a buzának, zabnak stb. még így beszélgettünk, addig behozták a levest, Milán pedig engem karon fogott s a legszebb helyre, a hová mi a komát szoktuk ültetni, oda ültetett. Ebédeltünk, hogy mit, nem tudom megmondani; csak arra emlékszem, hogy volt háromféle bab, először hoztak fehéret, aztán sárgát, végre fekete babot; hiszen teheti mert király! Ebéd után, persze a miniszter is velünk ebédelt, felvezetett Milán a hegyre s azt mondá. Látod Maka ami a hegyen tul van, az lesz a ti igért földetek de még most nem, azért, mert hó van rajta és a mérnök ki nem mérheti, ezzel azután lejtőtünk a hegyről s elmentünk a koresmába 1/2 liter borra, azt megittuk ő és minisztere a lakásába mentek én pedig a koresmába háltam. „Hallatlanság s még is való! s ilyen beszédnek még is hitelt ad népünk, s nála a mai napig 101 irakoztak, hogy Szerbiába költözzenek, de nem csak községünk lakossága, hanem a körülötte fekvő községekből is u. m. Vilovó, Mosorin, Felső-Kovily és Tiszakálmánfalvából. Megjegyzem még, hogy azt is hozzá teszi, hogy minden egyes családnak egy házhely és minden családtagra 5 hold föld adatik, s nem tudom kitől fogja ingyen illetve törlesztésre a szükséges vető magot s ökröket kapni. Tudtommal igaz ugyan, hogy van Niss mellett egy darab föld, melyet a szerb király benépesíteni akar, de nem Obrenov Makaria feltételei szerint, hanem oly feltételek szerint mint a telepítvényes Tiszakálmánfalviak lettek telepítve. De mi több Obrenov Makaria nem is volt a szerb királynál, hanem mint biztos kuforrásból értesültem csak is Szlankamenig ment, mely fölünk a jelenlegi viszonyok közt legfeljebb 2 órányi jáásra fekszik s ott dőszött 3 vagy 4 napig, de hiába a nép hisz neki. Csak úgy ne járjanak mint a Szeged alatt lévő kistalusiak (nem akarom megnevezni) kik Mária Terézia alatt a nemesi diploma kiadása végett, egy ily féle Obrenovot felkülttek a község kontójára s kaptak a szegedi koresmárostól — egy zsiros számlát. — Toje bijo „Lala iz Gyále.”

Beküldött. A feketehegyi első önszegélyző szövetséget e hó 18-án tartotta — 6 évi működés után — befejező közgyűlést. Ezen az egylet érdemes és igen tisztelt igazgatója felemeltette, hogy minden pénzintézet, évi működésének befejezte után, jótékony célokra fordít bizonyos összeget. Ezt akarta a mi szerény egyletünk igazgatója is elérni, midőn javaslatba tette azt, hogy az egyes részvények után, a részvény tulajdonosnak járó 77 frt 94 król, szavazzanak meg a szövetséget tagjai 10, mond tiz krajcart a létesítendő kisdédóvó javára. E javaslat, mint az arcokról és hangokból ki-vehető volt, csaknem általánosan elfogadottat volna, ha a községnek szűkkeblű árvakatyja Németh András elene, ismert inponálni akaró pozitúrájával és hangjával, keményen, a község szegényeinek védojeként, ki nem kell. Ez az ember, a falu árváinak atyja larmázott legjobban egy oly nemes és hasznos intézmény ellen, melynek előmozdítására ő volna leginkább hivatalos. Volt ott még egy dieső férfi (a nevét nem írom ki, mert nem árva atyja; de ne is adja az Isten, hogy valaha az legyen) a ki azzal érvelt, hogy minek nekünk kisdédóvó, mikor oda csak az urak gyermekei járnak. „No ennek az atyafinak is elmondhatjuk, hogy: „Hallgatni arany.” Ily szomorú állapotok s homályos értelmű emberek is akadnak Feketehegyen! Hála istennek, hogy nem sok jutott ilyen a községnek; ámbár az az egy nehány is, igen gyakran, nagyon sok. (Kár volt őket le nem szavazni, ha lehetett. Szerk.)

Komoly szó az iskolához.

Sokat lobbantják az iskolának szemére, hogy nagyon tisztos távolban tartja magát a gyakorlati élettől és hogy a szellem fejlesztése mellett az emberi természetet reális irányu hajlamait tekinteten kívül hagyja.

Nem is lehet tagadni: nagyon sok még az iskolában a theoria. A szellem kulturája egyoldalul halad és csaknem minden tekintet mellőz-tekik, mi az élet cselekvőségére, gyakorlati tevékenységére vonatkozik. Pedig ha valahol, egy nálunk első sorban van nagy szükség a praktikus érzék fejlesztésére.

A pedagógiai irodalom sokat foglalkozott az utóbbi időben a munkatanítással és sok helyes s üdvös eszmét hozott felszínre. Túlzott követelés volna azonban megkívánni az iskolától, hogy a gazdák, mesteremberek, gyárosok dolgait egész terjedelmében felvegye a tanítás keretébe, mert az ő feladata csak az előkészítésben áll. De az előkészítés aztán igazi előkészítés legyen az életre, melytől az iskolát az utilitarizmus vádjá se retentse vissza.

A természeti tudományok elemeinek a gyakorlat és a tapasztalás útján való lerakása által adja meg az iskola a lehetőséget a további haladásra, a könnyebb boldogulásra és gondoskod-jék arról, hogy a gyakorlati élet közönségesebb munkáinál előforduló tűnemények megértéséhez a növendékeknek kezébe adja a kulcsot.

Hozzuk egymáshoz közelebb az iskolát és az életet, mert nagy most a köz, mely azokat egymástól elválasztja. Tanítsuk az iskolában az életre tar-tozó dolgokat. Oktassuk a gazda fiát a mező-gazdaság elemeire, értessük meg vele a borfor-rás tűneményeit és feltételeit, a trágyázás, a váltó-gazdaság hasznát; ismertessük meg a gyümölcs-termelés, a kertészet, a méh- és selyemtenyésztés módját és ne az igeragozással gyötörjük a falusi gyermeket. Oktassuk arra, hogy melyik fajta te-hén ad több tejet, mik a keresztetűzés, a ter-mészetes kiválasztás feltételei az állattenyésztés-nél, hogyan kell a sertéseket hizlalni és ne a fonalgombákról és a bacillusokról prelegáljunk neki.

Praktikus tudnivalókkal lássa el az iskola növendékeit, ha azt akarja, hogy a gyakorlati élet iránt majdan érzékek legyen és kellőképp boldo-gulni tudjanak.

Mit használnak nekünk a legszebben hangzó nagy és magasztos eszméktől hemzseggő pedagó-giai elméletek, ha népünk e mellett közgazdasá-gilag tönkre megyen. „Fölfogni ideálisan, de meg-fogni reálisan kell az életet”, mondja egy író és nemzeti nevelésünk egyik főkélléke legyen, hogy benne a tanulás és a munka egyesíthessék.

Egy másik ezzel szorosan összefüggő baja az iskolának, hogy a tanuló ifjuság nem a saját cselekvősége eleven erejének használata útján szerzi ismeretét, hanem dogmaszerűleg meríti azokat a tankönyvekből. A szó uralkodik min-denütt a tett helyett és ifjuságunk nem szerzi tudását, hanem örökli.

Hangoztatják mindentinnen a szemléltetés, a ki-sérletezés szükségességét, de azért a betű mindenütt ott dominál. A gyermek nem tanulja meg érzékeit használni és felnőtt korában nem természetes mó-don szerzett homályos képzeleti által vezéreltetik. Pedig van-e az életre szükségesebb valami, mint élesen megkülönböztető szem és ügyesen gyakor-lott kéz? Nagy előny ez a legközönségesebb mesteremberre épp úgy, mint a legkiválóbb tu-dósr.

Ne tekintse az iskola, a növendékeket passiv lényeknek, kikre a tananyagot egyszerűen ráül-hatja, hanem hagyja őket öntevékenyen cselekedni és az emberi természet hatékony rugóinak mű-ködését által fejtsse ki bennök emberi lényegük természetes eleven erőit.

Igaz, nem utalhatjuk a gyermeket a tan-anyag elsajátításában csupán a saját erejére, mert erre az ő tehetsége kevés, ereje gyakorlatlan, de ne is legyen a tanító segédkezése olyan, mely a gyermeknek saját, önálló tevékenységét kizárja. Ellenkezőleg, hasson a tanító oda, hogy a gyer-mekben az öntevékenység ösztönét felkeltse és ügyeljen, hogy a saját közreműködése által soha se tájra fel azt, a minék a gyermek önjereje, ön-tevékenysége által is birtokába juthat, mert csak is az önmunkásság által lesz a gyermek azzá, a mivé tehetségei szerint lennie kell, t. i. önálló, értelmes, szabad lényé, azaz egyéné.

Szoktassuk hozzá az ifjuságot, hogy ne ide-gen, hanem saját esze által vezéreltesse magát, és hogy a dolgok felől ne könyvből olvasott vé-lemények szerint mondjon ítéletet, hanem ipar-kodjék minden dolognak a gyökerére hatni.

Önállóan és önjerejére támaszkodó nemzedé-ket csak is így nevelhetni, és ha a mai ifjuság nem tud komolyan gondolkodni, szellemének ere-jét léhaságokra pazarolja, ha az élet komolyabb fel-adatainak megoldására nem talál magában elég erőt és elbukik inkább, sem talá a küzdelemmel bátran szembe szálljon: úgy ezt nem tudom más-

nak tulajdonítani, mint jelen nevelési és oktatási rendszerünknek, mely sok irányban helyes uton járhat ugyan, de sok irányban téved is és leg-nagyobbat vét ott, hol az ifju erő megizmosodása helyett, annak elpegyhűdését segíti elő.

Pozsonyi Béla.

A nő társadalmi állása.

Vonatkozólag: „A nő a társadalomban” című cikkre.)

Mivel t. cikkirő figyelemmel kísérté igénytelen so-raimat s fáradságot vett válaszolni is reá, meg fogja en-gedni, hogy a tárgy tisztázása kedvéért ismét hozzá szóljak. Mem cáfolni, hanem érteni, okulni kívánok ma-gam is. Hogy ön jóakarattal van nemünk iránt, az két-ségtelen, de mond itt-ott olyast, ami nem egészen világos s nem is egészen egy van.

E kérdéses tárgy történeti fejlődésére hivatkozva, elmondja az ó-, majd a középkor fölfogását, a nő lényegét illetőleg. Együttal el is itéli azt. Igaza van tö-kéletesen. A régiek lealázó bánásmódja, egy a közép-kor bálványozása sem nem helyes, sem méltányos. Mert midőn a kereszténység emelte a nő méltóságát, s talán tisztító hatású volt erkölcsére, nem változtatta termé-szettelőtti lényé s a nő ugyanolyan gyarló emberi te-remtés volt ezen időben, mint azelőtt, csak a társada-lom bánásmódja változott. Eppen így vagyunk mostan is. Mint ön állítja, a társadalom most sinés tisztában azzal, minő szemüvegen át tekintse a nőt. Hát biz az nagy hibája a társadalomnak, hogy nagyon szereti a szem-üveget. Ha egyszerűen egészséges szemmel tekint reá, könnyen észreveheti, hogy a nő nem is a világ rosszsa, kit rablánera kell verni, de nem is természetfölötti tű-nemény, mely előtt leborulni kell, hanem éppen olyan szívvel s lélekkel bíró emberi lény, mint a férfi, csak hogy valamivel mélyebb kedélyvel, gyengédebb érzelmekkel bír mint az, hogy ellensúlyozhassa a kéréltetlen szigor-t, s gyógyír legyen a fájó közöny ellen. Ez nem beteges eszményítés, hanem természetörvény.

Vajjon eszményítés, képzelődés az, ha férfiban bálmuljuk a jellemet, erélyt, kitartást, pontosságot s azt a valóban szép, igazságos szigor? Nem. ez az igazság elismerése. Tehát miért lenne bálványozás az, ha a nőt — nem gyengének s törékenyek, mint ön mondja — hanem gyengédnek s érzékenyek mondjuk. Két külön-böző lény, különböző természettel, különböző hivatással és tulajdonokkal nem tartozhatik az emberi lény fogalma alá? Vagy a felsőbb emberi lény fogalom kizárja a gyengéd és érző fogalmat.

S amidőn ön azon állítást, hogy a nő kedélyvilága (s nem ő maga) hasonlít a déli növényhez, beteges esz-ményítésnek mondja, mely a nőnek magának oly igen tetszik, hogy érte feláldozza emberi jogait, egy igaz-ságtalan irántunk. Amidőn gyengéd, érző lényeket em-lítünk, nem értjük nemünk azon rosszul nevelt részét, kik hiúságuknak engedve, ábrándvilágot alkotnak, mely-ben csakugyan felsőbb lényeknek hívén magukat, hódí-tásra, uralkodásra vágyanak. Nem ezt a zománcot óhajtuk annyian fentartani, hanem azt az egyszerűt, melyet a természet ajándékozott s melyet sajnós, a mai nevelés oly sok hamissal bevon.

Azt mondja ön, hogy nemem tulnyomó része velem tart. Csalódik. Mint megjegyeztem, a hiúságukban elteltek tömjénezetni kívánnak, ellenben a modern hülygek az emancipációért rajongnak, de azok, kik beismerve gyarló emberi voltukat, helyesen felfogva a helyzetet, munká-joknak s a társadalomnak élnek, anélkül, hogy termé-szetüknek megfelelő munkakörön átlépnének, bizony ninesenek tulnyomó számban. Nem oly virágos ez az út, hogy örömmel követnénk. Sokkal szebb lehet az ábránd-é, sokkal szebbet hoz talán az emancipáció. De csak a nőknek. A társadalom majd utózt érez, mely bebizonyítja, hogy nem idealizmus, hanem fontos ténye-zők estek áldozatul.

Azt kérdi, hogy gyenge s törékeny művet alkotott a természet a nőben? Nem, a természet nem alkotta törékenyeket és gyengének, de igen is alkotta érzőnek és szelid lelkűnek. Csak ha ezzel együtt neveltetik ére-lyesnek, kitartónak és munkásnak, akkor igazán nő. Ilyennek kell lennie mint feleségnek, mint anyának, hon-leánynak és nőnek. Így nevelt lény, saját munkaköré-ben élhet csak, világos tehát, hogy idegen legkőr, ne-hezebb munka nem felelhet meg természetének. Ilyen nőkre van a társadalomnak szüksége, főképp itt miná-lunk. Ennyit a nő lényegének fölfogására vonatkozólag.

S most szabad legyen kérdésem, melyek azon jogtalanságok, melyeket a társadalom rajtunk elkövet, vagyis inkább, melyek azon jogok, miket beteges ér-zelgésünknek feláldozunk? Nem tudom szégyenre lesz-e, de bevallom, hogy nem érzek jogtalanságot társadalmi helyzetünkben. E tárgy fontossága bővebb magyarázatot igényel. Helyes fölvilágosítással megváltoztathatja sokak nézetét, de így általánosságban szólva, nem találhatjuk meg a helyes utat. Én egyszerű fölfogásomban ismétlem azt, mit multkor fölhoztam, hogy a nemünknek megfe-lelő állások nyitva állanak azok számára, kik nem a családi életnek szánják vagy szánhatják életüket. Hogy emberi jogokkal nem bírnak, azt igazán nem tudom. Első cikkében a nő megélhetésének könnyítése mellett szólt, most pedig a jogairól. Alig hiszem, hogy komo-lyan mondja. Ha igen, úgy nem gondolhatok egyebet, mint azt, hogy meg akarja nyitni számunkra az állami hivatalokat, megszerezni a szavazási jogot, sőt még a képviselőit is. Ezekkel a jogokkal valóban nem bírnak. Hanem aztán persze megyünk a muszka ellen is. Vagy mi csak jogot nyerünk s nem lesz kötelezettségünk? Akkor jó lenne az adót is elengedni. De ön azt bizonyára nem így gondolja, ezt cikkének irányából veszem ki, s éppen ezért bővebb fölvilágosítás szükséges e tekintet-ben. Addig is áttérek további megjegyzéseire.

Igazat ad, amidőn az előítélet ellen szólok, de nem úgy vette, ahogyan adtam. Az előítélet nem csak a pártában maradtak, vagy szellemesen szólva a vén szüzeket, hanem a nőket egyáltalán nem valami fényes világításba helyezi.

A társadalom előítélettel fogadja a nők minden tettét. Előítélettel van minden tehetségük, minden tulaj-donuk iránt. S ez valóban nyomasztó.

Ámde a társadalom szellemes, mondja ön, s ezzel menti a hibás társadalmat. Megengedem, sőt tudom, hogy úgy van s éppen ezért csodálom, hogy ez a rút szelle-mességgel bíró társadalom miként akar egyszerre olyan nagylelkű lenni, hogy annak a sorsán könnyítsen, kit ő

maga is csak gúnyra tart érdemesnek. Ez olyan ellenmondás, melyet nem lehet egyeztetni.

Valakinek a sorsán könnyíteni csak nemes lélek képes, már pedig nemeslelkűnek nem mondható az, aki mások meghurcolásában, a durvaságban, nyersségben és gyengédségben leli kedvét. Ilyen társadalomtól ön sem várhatja jóakarátának támogatását.

Írja továbbá — s úgy képelem, hogy ezt gúnymosoly kíséretében tette — hogy bajos dolog az aggszűzek részére reklamálni a társadalom reverenciáját. Igaz. Hanem erre már visszatértem az ön első cikkének azon részére, mely így hangzik: „Valóban képzeltető-e szánandóbb annál a szenvedőleg állapottól, melyre a legtöbb fiatal nő kárhóztatva van. A természet és társadalom egyképen rendeltetésévé szabta a férjhezmenést és ő maga is léte céljává tekinti azt. De vajon tehet-e önkakaratból csak egy lépést is, mely őt céljához közelebb vinné? Olbe tett kezekkel kell várnia, lesnie a férfi kegyét, míg megkönyörül rajta. Még hagyján, ha gazdag, vagy a természettől fölös bájakkal látott el. De hányan vannak, kik mindkét kategórián kívül esnek! És ha aztán elvirulnak rajta az évek, ha pártában marad, mi vár rá egyéb, mint a társadalom szánakozása, gúnymosolya.“ Ime, nem bizonyítja ez azt, hogy ön az aggszűzek szánandó helyzetén javítani kíván. En nemeslelkűnek találtam az ön jóakarátát, de azt hittem s hiszem, hogy a gúnytól csak a társadalom helyes gondolkozása mentheti meg. Tehát nem reklamáltam, hanem véleményt cseréltem önnel. Azt mondja, hogy a nőnek módot kell nyújtani, miszerint magát a pártábanmaradás kellemetlensége ellen biztosítsa s mint kellemetlenséget, a társadalom gúnyját hozza fel. Legnagyobb kellemetlenség szerintem, ha a tisztességes megélhetés nincs biztosítva. De ennek okozóját nem szabad a társadalmat vádolni, mert mód és alkalom van. A gúny ellen biztosítania magát pedig mivel lehet, ha a társadalom a maga jószántából nem teszi le előítéleteit? Vagy ön azt akarja ezzel mondani, hogy a nők eddig nem méltók egyébre, gúny és előítéletnél s most érdemeket kell szerezniök, hogy a társadalom kényszerítve legyen letenni előítéleteit?

Ennek ellentmond második cikkének befejező része, melyben azt írja, hogy: „Azok a nők, kik családi hivatást be nem tölthetvén, kellő önállósággal és lelki erővel rendelkeztek a személyes szabadság által involvált jogaik élvezetében lépni és maguknak a társadalomban hajlamaik és képességeiknek megfelelő munkakört biztosítottak, azok, ha a esemőt teljesen meg nem oldhatták is, az előítéletet tagadhatlanul megszüntették.“ Most az a kérdés, melyik állítást tartja főn? Azt-e, hogy a társadalom jogosan sújtja a nőket előítéletekkel, vagy azt, hogy a nők már van alkalma tisztességes munkával biztosítania magát e kellemetlenség ellen?

En felveszem mindkettőt s azt mondom, joga van a társadalomnak előítélettel lenni azok iránt, kik följegyzésükben tétlenül hagyják maguk fölött elrepülni a legszebb éveket, hogy csak a társadalom későbbi éleci, vagy ha tetszik szellemességei, térítsék észre s későn már, mutassák meg az élet komolyságát. Tudom, itt igazat fog adni. Eppen így igaz van önnök a második állításnál. E kettő összeegyeztetésének eredménye, hogy nem vádolhatjuk a szellemes társadalmat egyrészen éleci miatt, de másrészen nem tehetjük neki szemrehányást sem, hogy nem enged tért a nőknek munkálkodásra.

Ha valami kárhóztatandó a nő társadalmi állására vonatkozólag, úgy a nevelés az. A rossz nevelés okozza mindazon kellemetlenségeket, melyekben szenvednie kell. Nagyon messze vagyunk még attól, hogy a nő a társadalomnak minden tekintetben hasznos tagjává s mégis valódi nővé neveljük. Nyernék tehát vele, ha oly jóakaratu egyén, mint ön, a jó nevelés s nem az emancipáció mellett küzdene. Azt hiszem, nem értettem önt félre s nem is vétettem, midőn nemünkről őszinte ítéletet hoztam s végül, hogy vallom a szentírással: „és adá Isten Évát, Ádámnak segítőtársul“, nem pedig — ellenfelül.

Mariska.

Madaras, 1888. február 25.

(Rendőreink és az új előjárók. Új tanítói állomás rendszerezése. Színész és előleg.)

Messe földön híres volt a mi községünk, még nincs olyan nagyon régen, mindenféle kihágásokról. Lopások, verekedések, sőt gyilkosságok napi, pardon éjjeli renden is voltak. Bucsú alkalmával biztosak voltunk benne, hogy az gyilkosság nélkül nem mulik el. Midőn már a mérték betölt, jött egy új aera: a konstábleri intézmény, mely az akkori előjárók erős vezetése mellett és jegyzőnk bőles utmutatása szerint igen jónak, célszerűnek és életrevalónak bizonyult. Megszüntek a lopások, most akár éjjel szárihatnak ruhát az udvarban kifeszített kötélén, mint a szántovai sokac-menyecskék teszik, nem viszi el senki, még ha kínálnák is; a jómadarak elszéledtek, vagy meghajoltak az új rend előtt és beestletes emberekké lettek. És mindezen köztudomásu érdemek dacára indítványozva lett, hogy a rendőrök fizetése kétharmadára szállítsassék le. De Varga Sándor új bíránkban, aki szintén a rend embere s annak értékét igen jól felfogja, a konstáblerek ellenségei és az alattomos áskálódás nem találtak támaszt. Halm Emil községi jegyzőnk nyomós érvei folytán dugába dőlt. Így tehát rendőreink továbbra is hivatják azon jó véleményt és jó hírnevet, melyet eddig szereztek, éber, okos eljárásuk által feantatani és megerősíteni.

Katymáron új, tehát ötödik tanítói állomás rendszerezettik. Es ez igen helyesen van és hogy ezt belátták, dícséretökre válik. Ezen új állomás r.emesak paedagogiai szempontból igen szükséges, de egészségi szempontból is; amennyiben számtalan gyermeket láttam, akik kénytelenek voltak az egész 2—3 órai tanítás alatt állni, miután a padokban már hely nincs.

Három nap előtt valami Kiss nevű színész társulat igazgatója volt itt nálunk Madarason és bérleteket iparkodott szerezni; ami ugyan nem baj, hanem az már igenis nagyobb bajnak ígérkezik lenni, hogy a bérlet árát előre szedte be. Igérte, hogy szombaton február 25-én fognak játszani. Midőn ezen sorokat írom, már szombat délután van, de a színésznek se hire se hamva. Már talán elmondhatom; hogy szervusz 3 forintoskám, amelyet magam is előre kifizettem.

No, nem tetszik színészetet pártolni? M.

Naptár.

Február.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
28 Kedd	Leander	Leander	16 Pamfil
29 Szer.	Roman	Oszv. Rom.	17 Tódor
1 Csüt.	Antonia	Albinus	18 Leo p.
2 Pént.	Simplie. p.	Januária	19 Archipp.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

1269. sz. Az apatini járás főszolgabirjától. kig. 1888.

Pályázati hirdetés.

Leköszönés folytán, Bogojeva községében megüritült községi orvosi állásra ezennel pályázat hirdettetik és a választás határideje, 1888. évi április hó 18-ik napjának d. u. 3 órájára kitűzetik.

Pályázni kívánók felhivatnak, miszerint az 1876. évi XIV. t. c. 143. §. és az 1886. évi XXII. t. c. 73. §-ához képest felszerelt és az állam hivatalos nyelvének bírását, valamint erkölcsi magaviseletét is igazoló okmányokkal támogatott kérvényeiket folyó évi április hó 10. alulírott főszolgabirónál, annál bizonyosabban nyújtsák be, mert később érkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

A betöltendő állással következő javadalmazás van egybekötve:

1. 500 frt készpénz fizetés.
2. 30 kr nappali és 60 kr éjjeli látogatási díj.
3. 20 kr halottkémlési díj.

A megválasztandó a halottkémlést is teljesíteni tartozik.

Kelt Apatinban, 1888. évi február 23-án.

Ribiczey Béla,
főszolgabiró.

3—1

Hirdetés.

A kisbirtokosok orsz. földhitelintézete ez évi rendes közgyűlését március hó 18-án d. e. 10 órakor tartja Budapesten a megyeház nagyszobájában.

Napirend:

1. Az évi üzleteredményről való igazgató-sági és felügyelő bizottsági jelentés tárgyalása.
2. Zárszámadások felülvizsgálása és az évi mérleg megállapítása.
3. A tiszta jövedelemről való rendelkezés.
4. Az alapszabályok 44. §-a értelmében kilépő elnök, alelnök és három igazgató-sági tag helyének betöltése.
5. A felügyelő bizottság tagjainak és díjaztatásának megállapítása.

Az alapszabályok 27. §-a szerint az intézeti adások is tagjai lévén az intézetnek, ezek a 28. §. szerint magukat a közgyűléseken törvényhatóságokként alakított gyűléstükön választott meghatalmazottjaik által képviselthetik s záloglevelekben felvett kölcsöneik együttes összegének minden 250,000 frtja után egy-egy ily képviselőt választhatnak — azonban kizárólag csak az intézeti tagok köréből.

Felhivatnak ennél fogva Bács-Bodrogh megye területén lakó adások, hogy a mennyiben magukat a fentjelzett napon tartandó ez évi rendes közgyűlésen képviselteni óhajtják, az általuk összesen felvett 2.159,150 frtnyi záloglevél kölcsön után 8, azaz nyolc képviselő megválasztása céljából Zomborban 1888. évi március hó 11-én d. u. 3 órakor a megyeház kistermében tartandó választó gyűlésen megjelenni s a részvételi jogosultságukat igazoló fizetési könyvet magukkal hozni sziveskedjenek.

A kisbirtokosok országos földhitelintézete.

Házassági ajánlat!

Ösém számára, ki Budapesten nagykereskedő s nagyiparos, kinek üzleti jó hírneve egy a fővárosban mint a vidéken mint első rendű ismeretes, ki vagyonát saját maga szerezte, jelenleg 37 éves, csinos külsejű s 10 hónap óta özvegy, ezen uton óhajtaná hitestársat keresni. Kivántatik egy 24—35 éven közti hölgy, legszivesebben vidéki, — miután boldogult neje is az volt — 25—30,000 frtnyi hozománnyal, mely azonban nem okvetlen készpénzben kell hogy legyen, hanem fekvőségben is, azonkívül jó nevelés és háziasság, ha gyermektelen özvegy is. Azon tisztelt hölgyek, kik egy boldog házasságot kívánnak, forduljanak teljes bizalommal arcképek melléklése mellett — melyet visszaküldök — „Nagy bácsi“ cím alatt Haasenstein és Vogler hirdetési irodájához, Budapest, Dorottya-utca 12. Titoktartás becsületbeli dolog s kívánatra arcképpel én is szolgálok.

4—2

Zombor, 1888. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

147. szám.

eln. 1887.

Hirdetményi felhívás.

A vízjogi törvény (1885. évi XXIII. t. c.) 191. §-a értelmében felhívom Ujvidék szab. kir. város területén létező viziművek és vízhasználati jogosítványok azon tulajdonosait, kik a jogosítványukra vonatkozó engedélyt, illetve annak 1886. évi január hó 1-seje óta háborítlan való gyakorlatának igazolását 1887. évi július hó 23-án 82/eln. szám alatt kibocsájtott felhívásom folytán 1887. évi november hó 30-ik napjáig bezárólag nálam be nem jelentették, hogy hat hónap alatt, vagyis 1888. évi augusztus hó 31-ik napjáig bezárólag az engedélyért folyamodjanak, különben jogosítványuk elenyészettnek fog tekintetni s viziműveik felett a hatóság intézkedik.

Megjegyeztetik, hogy az engedély elnyerése céljából benyújtandó folyamodványok s egyéb iratai a vízjogi törvény 191. §-a 2-ik bekezdése értelmében bélyeg- és illetékmentesek.

A folyamodási kötelezettség kiterjed minden hatósági engedélyre szoruló vízi munkálat tulajdonosára, tehát öntözési, lecsapolási, ármentesítési s iparvállalatra, nyilván és magán vízvezetésekre, nyilvános és magán csatornákra, védgátakra, mesterséges víztartókra és zsüipekre.

Ujvidéken, 1888. február 18.

Ujvidék sz. kir. város polgármesterei hivatala.

Petzy Popovits István,
polgármester.

3—2

Hirdetés.

Alulírott kertészetében kapható,

1000 db magas és alacsony törzsű rózsafa

száz féle színben; a) 50 kr, 100 drb öreg szín 40 frt; újdonságok a) 1 frt.

Minden válfajban gyümölcsfák, a válfajokért biztosíték nyújtatik a) 40 kr.

Klédicsia 1 és 2 éves, 1000 db egy éves 6 frt., két éves 8 frt.

Ezenkívül mindenféle dísznövény, cserépben lévő virág, nyári palánta és szőnyeg palánta is kapható.

Szives látogatásért esd:

Schlägl József,

mű- és kereskedelmi kertész Zomborban.

1124. szám.

kig. 1888.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megyébe kebeleztet Temerin községében egy 300 frttal javadalmazott irnoki állomás üresedésbe jövén.

Felhivatnak mindazok, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint Bács-Bodrogh megye bizottságának 6. ex 1887. sz. a. alkotott szervezési szabályrendelete 9., 10. és 11. §-aiban megszabott kellékeket igazoló okmánnyal felszerelt folyamodványukat f. évi március hó 15-ig alulírt főszolgabirónál nyújtsák be.

Ujvidék, 1888. évi febr. hó 24.

Kolozsvár Sándor,
főszolgabiró.

839. sz.

Az apatini járás főszolgabirjától.

kig. 1888.

Pályázati hirdetés.

Szóna községében leköszönés folytán üresedésbe jött községi aljegyzői állásra, melylyel évi 400 frt készpénzfizetés van egybekötve, ezen pályázat hirdettetik és a választás határidejéül 1888. évi április hó 18. napjának d. e. 10 órája tűzetik ki.

Felhivatnak tehát pályázni óhajtok, hogy kérvényüket, melylyel a jegyzői hivatalnak magyar, német és dalmát ajku községekben való ellátása iránti képességüket a törvényhatóság szakkbizottsága által kiállított, avagy pedig az egész országban érvényes jegyzői képességi bizonyítványal, azon felül pedig eddigi alkalmazásukat s kifogástalan erkölcsi magaviseletüket is igazolni tartoznak, legkésőbb f. évi április hó 14-ig bezárólag alulírott nál nyújtsák be, mert később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Apatinban, 1888. február hó 23-án.

Ribiczey Béla,
főszolgabiró.

3—1